ادامه از صفحه اول

درباره پرونده پزشکی کیارستمی

عباس کیارستمی مصداق تئوری معروف: «جهانی بیندیشید و محلی زندگی کنید» بود. محله چیذر تهران یک هنرمند جهانی را از دست داد. ضمن تسلیت به اهالی این محل برای خانواده گرامی کیارستمی آرزوی صبر و شکیبایی دارم. نه‌تنها سینمای ایران بلکه سینمای جهان یکی از شاخص‌ترین کارگران‌های خود را از دست داده است. امیدوارم به‌طور بی‌طرفانه به پرونده پزشکی ایشان رسیدگی شود و البته این اتفاق تلخ، آغازی برای بازنگری در شرایط سامانه بهداشت و درمان کشور باشد.

درس پرتغالی

اما پرتغالی‌ها حریف دست و پا بسته‌ای برای فرانسه نبودند و کاشته آنها در وقت‌های اضافه به تیر دروازه فرانسه هم خورد. همچنین روی چند کرنر که روی دروازه فرانسه زدند خطرناک ظاهر شدند. پرتغالی‌ها بازی خیلی خوبی مقابل فرانسه انجام دادند و درس بزرگی که آنها به همه دادند این بود که بعد از دست دادن رونالدو روحیه خود را از دست ندادند. یکی از نکات درخور توجه فینال، کم اثری آنتوان گریزمان بود.این بازیکن با وجود اینکه در بازی نیمه نهایی مقابل آلمان دو گل زد اما گل‌های او یکی با ضربه پنالتی به ثمر رسید و یکی هم روی اشتباه مانوئل نویر دروازه‌بان آلمانی‌ها بود. فراموش نکنید آلمان خیلی هجومی بازی می‌کرد و گریزمان فضای بیشتری برای بازی داشت ولی پرتغال تیمی بود که بسته و فیزیکی بازی می‌کرد به همین خاطر بازی گریزمان در فینال دیده نشد.

روحانی به تهرانی‌ها هدیه بدهد

و طبق اعلام مدیرعامل راه‌آهن، لوکوموتیوهایی با آلایندگی کمتر خریداری شده است، عرصه بالایی زمین‌ها آزاد شده است اما به دلیل بحث مالکیت زمین‌ها، ناامنی، زباله و نخاله‌های ساختمانی و جمع‌شدن افراد معتاد در آن دیده می‌شود. ضمنا بخشی از ریزگردها در تهران نیز از این زمین‌ها برمی‌خیزد. هدیه ماندگار رئیس‌جمهور به مردم مناطق جنوبی تهران با ضمانت تبدیل آن به مرکز فرهنگی و پارک عمومی می‌تواند مجالی فراهم کند تا در زمانی کوتاه، مدیریت شهری به ایجاد این منطقه سبز ۳۶ هکتاری اقدام کند.

افکار عمومی و بازسازی اعتماد

رواج می‌یابد که به‌مراتب کم‌اهمیت‌تر و از درجه تأثیر نازل‌تری برخوردار است. در انبوه ماجراجویی‌هایی که دولت نهم و دهم بر پیکر کشور تحمیل کرد، امنیت ملی تا مرز و لبه پرتگاه جنگ پیش رفت و سرمایه فوق‌تصور ۷۰۰ میلیارددلاری از فروش نفت در تاریک‌خانه دروغ، سوءتدبیر و تحقیر ملی گم و گور شد. هم‌سرایان و حامیان دولت پیشین و اعضای آن همچنان با استعدادی شگرف در پوست‌کلفتی، مدعیانه دستاورد شوم خودشان را با فرافکنی به گردن دولت بعد از خود می‌اندازند و از ادامه سیاست تخریبی خود ابایی ندارند. آنان اعتراف نمی‌کنند حذف سازمان برنامه و بودجه برای کشور چه عواقبی به بار آورد. نمی‌گویند با تعطیل‌کردن این سازمان، هرگونه نظارت بر تعیین دستمزدها و حقوق‌های دولتی و معیار انتخاب افراد در دوایر استخدامی دولت برحسب شایستگی و کارآمدی را یک‌شبه دود کردند و به هوا فرستادند. اکنون کسانی که از این عواقب مخرب مطلع بودند و از زیانش برای منافع عمومی آگاهی داشتند و عمدا و منافع‌جویانه در هم‌پیمانی با دولت پیشین سکوت پیشه کردند، دستمزدهایی را که سلیقه‌گرایانه و قبیله‌گرایانه به صورتی قانونی درآوردند، در دولت یازدهم به‌عنوان خبری بحران‌ساز و نشانه انحرافی عظیم و فسادی عمیم رونمایی کردند. با محدود نگاه‌داشتن آن به چند مورد در دولت، غوغایی از افشاگری بر ضد دولت به راه انداختند. بدون آنکه بخواهند منطق این افشاگری را از دولت دکتر روحانی فراتر ببرند. افشای فیش‌های حقوقی با مهندسی محدود نسبت‌دادن به دولت تدبیر و امید، به کانون خبری فراگیر در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی درآمده است. بدون آنکه از علت‌یابی و چرایی تعطیلی عامدانه سازمان برنامه و بودجه و چاله سیاهی که از آن ۷۰۰میلیارد دلار که تاکنون سرنوشت نامعلومی یافته است و بانی حوادثی مانند فیش‌های حقوقی بوده است، سراغی بگیرند. جابه‌جایی مسئله و خبری اصلی با متفرعات آن. آری فیش‌های حقوقی دست‌پخت تعطیل‌کردن سازمان برنامه و بودجه در دولت پیشین بوده است؛ ساختاری که با کنارگذاشتنش و غیبتش، درآمد ۷۰۰ میلیارددلاری دولت نهم و دهم معلوم نشد در کدام ناکجاآباد میل‌وحیف شد و مردم را از مواهبش محروم کرد. به‌جای بررسی و وارسی از سرمایه غیرقابل‌قیاس ملی که چه شد، کجا رفت و چرا کشور با داشتن چنین منبع عظیمی، دارای بالاترین نرخ بی‌کاری، حاشیه‌نشینی، تورم و نابودی زیرساخت‌های اقتصادی در دولت احمدی‌نژاد به حال خویش رها شد؟ رقم این سرمایه ملی آن‌قدر چشمگیر و رویایی است که حتی تحریم‌ها نمی‌توانستند اوضاع کشور را به روزگاری بیندازند که دکتر روحانی از آن با تعبیر آوارشدنی که نیاز به آواربرداری دارد یاد کرد. مطابق قانون گرشام، خبر و مسئله اساسی و ملی برای آنکه سرگردان و بی‌پاسخ بماند و وجدان عمومی آن را به طاق نسیان بسپارد، لازم است با پسماندها و محصولات فرعی‌اش جابه‌جا و عوض شود.

ادامه در صفحه ۸

وزیر اطلاعات از دستور روحانی خبر داد

برکناری یک مسئول به خاطر دریافت پول

عکس: مجید عسگری‌پور، مهر

شرق: شانزدهمین نشست نمایندگان بخش خصوصی محفلی برای انتقاد از تسویه‌حساب‌های سیاسی شد؛ تسویه‌حساب‌هایی که این روزها دلواپسان را به‌شدت مشغول دلواپسی برای امور کوچک کرده است. علوی، وزیر اطلاعات روحانی، در حلقه نمایندگان بخش خصوصی از کسانی انتقاد کرد که دستورات رئیس‌جمهور برای برخورد با مفسدان را «بیانیه‌درمانی» می‌نامند و اگر خود کننده کار بودند، نام «قهرمان» را لایق خود می‌دانستند: «اشکال اگر در این دولت باشد باید برطرف شود؛ اگر هم اشکال در دولت‌های قبل با هر گرایش سیاسی باشد، باید برطرف شود. این نگاه که یک اشکال در یک دولتی که مطلوب ماست دیده نشوند ولی یک اشکال کوچکی دستاویزی برای تسویه‌حساب سیاسی باشد، درست نیست. وقتی رئیس‌جمهوری از چنین چیزی مطلع می‌شود و به معاون‌اول دستور می‌دهد تا جلسه بگذارند و قرص و محکم برخورد می‌کنند اما برخی اسمش را می‌گذارند بیانیه‌درمانی؛ حالا اگر در زمانی دیگر بود، همین افراد این را به‌عنوان قهرمان مبارزه با فساد تابلو می‌کردند». او فساد را به‌عنوان یکی از دغدغه‌های اصلی فعالان بخش خصوصی، محور سخنان خود قرار داد و در ادامه گفت: ثروت باید مانند خون در رگ جامعه بچرخد و تولید ایجاد کند؛ ضمن اینکه جامعه‌ای که دچار این فرهنگ شود که از ثروت به نفع مردم در آن استفاده نشود، به فنا خواهد رفت. اینکه عده‌ای فقط شهوت ثروت را داشته باشند و آن را فعال نکنند، مضر به شمار می‌رود. وزیر اطلاعات تصریح کرد: دارایی باید از مسیر حلال و صحیح به دست آید و در مسیر فساد، ولنگاری و ضایع‌کردن حق دیگران نباید به کار گرفته شود، بلکه حقوق دیگران باید در آن در نظر گرفته شود و وزارت در این مسیر کمک‌حال کسانی است که بخواهند از ثروت و سرمایه خود برای رونق اقتصاد داخلی استفاده کنند. به گفته علوی، اگر به دنبال شکوفایی اقتصادی هستیم، باید توجه داشته باشیم دو بال رشد و شکوفایی کشور در تمام عرصه‌ها، سلامت اقتصادی و امنیت اقتصادی است. به این معنا که اگر امنیت اقتصادی نباشد، سرمایه‌گذار اعتماد نمی‌کند سرمایه خود را بیاورد و به همین دلیل به دنبال کار تجاری و فعالیت‌هایی می‌رود که اگر مشکلی ایجاد شد، به‌سرعت بتواند سرمایه خود را از کشور خارج کند؛ پس به دنبال تولید نخواهد آمد. وی اظهار کرد: امنیت باید از لحاظ قوانین و مقررات به گونه‌ای باشد که سرمایه‌گذار احساس کند صاحب اول و آخر دارایی‌اش، خودش است و در این میان ما به عنوان بازوی امنیتی نظام تضمین می‌دهیم که نه‌تنها متعرض سرمایه نشویم بلکه اگر کسی بخواهد به سرمایه یک سرمایه‌گذار تعرض کند، جلوی آن گرفته شود. در کنار امنیت اقتصادی، سلامت اقتصادی نیز مهم است و گاهی در بنگاه‌های مالی همچون بانک‌ها ممکن است سلامت مخدوش شود و افرادی زیرمیزی بخواهند تا کاری را انجام دهند یا حتی در تشکیلات اداری چنین اتفاقاتی رخ دهد که باید جلوی آن گرفته شود. وی اظهار کرد: در این میان انگل‌ها و ویروس‌های اندکی هستند که اگر چیزی به آنها ندهید، کار را پیش نمی‌برند و امضا نمی‌کنند که این یک فساد است، اما وزارت اطلاعات این انگل‌ها را شناسایی و با آنها برخورد می‌کند. وزیر اطلاعات معتقد است: مبارزه با فساد نیازی به جار و جنجال و رسانه‌ای‌کردن ندارد و حتی گاهی رسانه‌ای‌کردن فساد، خود اِشکال دارد. رئیس‌جمهور از سال اول دولت دستور داد که مراقبت داشته باشیم و اگر خلافی سر زد، به وی اطلاع دهیم؛ به‌طور مثال در بررسی‌های صورت‌گرفته متوجه شدیم در یکی از دستگاه‌ها یک مسئول برای دادن امتیاز تخلفی کرده است که به اطلاع آقای رئیس‌جمهور رساندیم؛ ایشان هم دستور دادند و آن مقام برکنار شد. علوی تصریح کرد: هدف ما این است که فرار مالیاتی و زمین‌خواری در جامعه نباشد. چراکه اینها فساد هستند و جلوی آن نیز باید گرفته شود، ما هم کمک می‌کنیم و اطلاعاتی به دست می‌آوریم که برمبنای آن بتوانیم قاچاق کالا را کنترل کنیم و اجازه ندهیم انگل‌ها، مزاحم فعالان اقتصادی باشند و در این راه تمام تلاش خود را به کار خواهیم گرفت. به اعتقاد وی، سلامت اقتصادی بسیار مهم است و البته این موضوع نباید امنیت اقتصادی را مختل کند. بلکه از فساد می‌توان با راهکارهای دیگر پیشگیری کرد تا طرف را در مسیر صحیح قرار دهد. وزیر اطلاعات گفت: به بهانه امنیت اقتصادی، نباید چشم روی موارد خلاف بپوشیم و به خاطر سلامت اقتصادی، نباید امنیت اقتصادی را نادیده بگیریم چراکه هر دو بال برای شکوفایی اقتصادی مهم هستند. هم امنیت اقتصادی باید برقرار باشد و هم اجازه تعرض به فعالان اقتصادی نباید داده شود و ما در این مسیر تلاش می‌کنیم. اما باید توجه داشت پویایی و شکوفایی اقتصادی، نقشه راه می‌خواهد که افراد صاحب فکر بر آن متمرکز شده و کار کرده‌اند تا نسخه اقتصاد مقاومتی را به عنوان ریل حرکت اقتصاد تدوین کنند و در این مسیر و در این چارچوب، از سرمایه‌گذاران حمایت شود و البته حکومت و دولت اجازه نمی‌دهند دیگران به فعالان اقتصادی متعرض شوند. این عضو کابینه یازدهم با اشاره به ضرورت توجه به فرمایشات مقام معظم رهبری در موضوع اقتصاد مقاومتی و اهمیت تولید داخلی در این راستا خاطرنشان کرد: کسانی که تولید را به صورت کمی و کیفی اضافه می‌کنند و قابلیت رقابت با کالاهای خارجی را دارند، مورد حمایت ما هستند؛ ما رقابت اقتصادی‌ای می‌خواهیم که قیمت تمام‌شده آن پایین باشد، کیفیت بالا رود و بسته‌بندی خوب و شکیلی داشته باشد تا بتواند بازارها را نگه دارد. وزارت اطلاعات در همه این عرصه‌ها خدمتگزار فعالان اقتصادی است. وزیر اطلاعات در بخش دوم سخنان خود و در پاسخ به پرسش‌ها و نظرات فعالان اقتصادی ابتدا به مسئله مالیات اشاره کرد. او درباره فرارهای مالیاتی گفت: همان‌طور که امنیت حق فعالان اقتصادی است، مالیات هم حق جامعه است؛ امنیت کنونی نیز از این مالیات‌ها تأمین می‌شود؛ آیا می‌شود یک فعال اقتصادی از امنیتی که ایجاد شده است استفاده کند اما در تأمین این امنیت سهیم نباشد؟ علوی افزود: امنیت، رونق اقتصادی را به همراه دارد و سرمایه‌گذاری نیز نوعی امنیت سفید ایجاد می‌کند. در هشت سال دفاع مقدس، صدام پالایشگاه تهران، پالایشگاه شیراز و پالایشگاه آبادان را می‌زد اما در کنار عراق ما پتروشیمی ایران و ژاپن را داشتیم که با توپخانه نیز می‌توانست آنجا را بزند اما ژاپن از روز اول اعلام کرده بود که اینجا سرمایه‌گذاری مشترک من و ایران است و حق ندارید آنجا را بزنید. عراق هم برای حفظ ارتباطاتش با ژاپن آنجا را نمی‌زد. وزیر اطلاعات تأکید کرد: ما باید سرمایه‌گذاری را تقویت کنیم چراکه تقویت سرمایه‌گذاری، تقویت زیربنایی امنیت است. وی درباره مبارزه با مفاسد گفت: من می‌توانم بگویم یکی از فسادستیزترین دولت‌های بعد از انقلاب اسلامی، دولت یازدهم است و مواردی از فسادها وجود داشته که با آن برخورد شده است.

بهروز هادی زنوز نسبت به آلوده‌شدن رابطه بانک‌ها و بنگاه‌های اقتصادی به فساد هشدار داد

قمارهای بزرگ در بحران

شرق: سرنوشت بخش صنعت به‌عنوان بخش پیشران، در اقتصاد بانک‌محور ایران در گروی سیاست‌های پولی و نظام بانکی است که به گفته کارشناسان سال‌هاست با بی‌توجهی سیستم بانکداری ایران مواجه شده است. بررسی‌های اقتصاد ایران در نیمه دوم دهه ۸۰ نشان می‌دهد به دلیل نظام انگیزشی نادرست، تمایل بانک‌ها به بخش‌های «بازرگانی داخلی، خدمات و متفرقه» و «ساختمان و مسکن» بوده و همین امر موجب شده بخش صنعت، به عنوان مولدترین بخش اقتصاد به حاشیه رانده شود. برهمین‌اساس وزارت تعاون، کار و امور اجتماعی، به عنوان وزارتخانه‌ای که در هر سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی نقش فعالی داشته و از چهار بازار اقتصادی در سه بخش آن حضور دارد، برای دیده‌بانی و پایش این حوزه‌ها سلسله‌نشست‌هایی برای بررسی سیاست‌ها و برنامه‌های رونق‌بخشی اقتصاد ایران برگزار کرده است. در نخستین نشست از این سلسله‌نشست‌ها، کارشناسان به بررسی آخرین کتاب بهروز هادی زنوز، اقتصاددان ایرانی، با عنوان «ارزیابی سیاست‌های پولی و نظام بانکی کشور، با تأکید بر نیازهای توسعه بخش صنعت» پرداختند. هادی زنوز به عنوان نخستین سخنران و محمد بحرینیان، پژوهشگر اقتصادی و عضو شورای پول و اعتبار، به عنوان حامی چاپ این کتاب، به ایراد نظرات خود پرداختند.

برنامه جامع مانند برنامه ششم دیگر کارا نیست

محمد بحرینیان، پژوهشگر اقتصادی

وقتی آمارهای رسمی و فشل را می‌نگریم (که البته بعضا این آمارها به یک‌باره غیب می‌شوند و نمونه‌های آن را در سازمان مدیریت، مرکز آمار و بانک مرکزی می‌توان مشاهده کرد)، آمارها نشان می‌دهد اگر به این اسب مرده، مهمیز هم بزنیم دیگر فایده‌ای ندارد. به نظر می‌رسد ۸۰ سال است مسیر را اشتباه رفته‌ایم. وقتی گروه هاروارد به ایران آمد، به آنها انگ زدند که جاسوس هستند و هرچه می‌گویند خطاست، اما با گذشت ۵۰ سال دریافته‌ایم آنچه گفته بودند حقیقت بود. آنها به صراحت گفتند جامعه سنتی‌ای مانند ایران نمی‌تواند با راه‌حل‌های غربی مشکل خود را حل کند. این مسیر و این نوع برنامه‌ریزی‌ها در ایران جواب نمی‌دهد. دوستانی که در هر دولتی آمدند، دوباره همان پیشران‌های قبلی را به‌عنوان پیشران انتخاب کردند. برنامه ششم توسعه‌ای که اکنون به مجلس می‌رود، به‌عنوان یک برنامه جامع، دیگر کارا نیست. کتابی که نگاشته شده است، نشان می‌دهد رشد اقتصادی ایران، جز خجالت و شرمندگی چیز دیگری ندارد. از سال ۵۲ که شوک نفتی اول رخ داد، همه سیاست‌مداران اولویت اول خود را خرید محبوبیت با درآمدهای نفتی قرار دادند. این اقتصاد را باید در یک بازه طولانی بررسی کرد، اما تمام بررسی‌های اقتصادسنجی ما سه‌ساله است و به همین دلیل مدل‌های ارائه‌شده از دل آنها بیش از سه ماه دوام نمی‌آورد. ما به ریشه‌ها نمی‌پردازیم. تورم اقتصاد ایران تا سال ۵۲، به‌طور میانگین ۲،۴۱ بوده اما از این سال به‌بعد به ۱۸،۸۱ درصد رسیده است. هر کجا که ایران را با کشورهای دیگر اما موفق که به‌طور هم‌زمان با ما برنامه توسعه‌ای نوشته‌اند مقایسه می‌کنیم، می‌گویند اقتصاد ایران بانک‌محور است که موفق نبوده. آیا آنها نمی‌دانند که فقط اقتصاد ایران بانک‌محور نیست؟ اقتصادهای آلمان، آمریکا، چین، انگلیس، کره‌جنوبی همه بانک‌محور هستند. پس مشکل جای دیگری است نه در بانک‌محوری. آمارها نشان می‌دهد از سال ۱۳۳۸ تا ۱۳۹۳، ۲۳۷۳میلیارد دلار به اقتصاد ایران تزریق شده است. اما تنها این نیست. ۴۲۷میلیارد دلار هم وام گرفته‌ایم. ۴۰میلیارد دلار هم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته‌ایم. این در حالی است که در کره‌جنوبی، جمع وام و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی آن حدود ۶۰۰ میلیارد دلار بوده است. تولید ناخالص داخلی ایران در این مدت تا سال ۲۰۱۳، ۶۴۵۳ میلیارد دلار بوده اما کره‌جنوبی در این مدت، ۱۸هزارو ۸۸۸میلیارد دلار بوده است. ما پول کم نداشته‌ایم بلکه با اضمحلال منابع روبه‌رو بوده‌ایم.

اشتغال‌زایی در ایران اشباع شده است

ما با این روش‌ها دیگر نمی‌توانیم اشتغال ایجاد کنیم زیرا کشور به لحاظ اشتغال‌زایی اشباع شده است. تغییرات اشتغال از سال ۸۵ تا ۹۰، ثابت بوده است. آمارها نشان می‌دهد در این مدت در بخش صنعت که ارزش‌افزوده ایجاد می‌کند، ۴۱۵هزار شغل کم شده است. در بخش ساختمان ۱۸۵هزار شغل و در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی هم ۲۸۴هزار شغل کم شده است. در مقابل ۷۱۶هزار شغل در بخش غیرقابل‌طبقه‌بندی جمع شده است که به شغل‌های انگلی معروفند و نمی‌توانند ایجاد ارزش افزوده کنند. در بخشی از تعاریف ضریب فزاینده آمده، اگر یک «واحد» سرمایه‌گذاری در بخشی انجام شود، چقدر در قبل و بعد از خود، ایجاد اشتغال می‌کند. بخش صنعت بیشترین ضریب پیشین و پسین را در ایجاد اشتغال داراست. پس از آن بخش کشاورزی چنین ظرفیتی را دارد. اما آمارها نشان می‌دهد ما به بخش صنعت به‌عنوان کلیدی‌ترین بخش ایجادکننده اشتغال توجهی نداریم. در بخشی از بررسی‌های کتاب هاروارد آمده: «اشتیاق بی‌حدوحساب کارآفرینان به تقلید از پیشگام در برخی صنایع به شکل تأسیس مقلدانه و ناسنجیده از پیشگام که بدون ظرفیت بازار انجام می‌شود، در برخی صنایع منجر به ایجاد اضافه ظرفیت حاد در آن مناطق و اشباع بازار شده است. حکومت قادر است با صادرنکردن جواز تولید، از این وضع جلوگیری کند. اما تا به امروز فقط به تحریک اشتیاق آن کارآفرینان سهل‌انگار پرداخته است». درواقع اشاره این کتاب به صدور مجوز در صنایعی چون فولاد، سیمان و... است که همواره پیشران اقتصاد محسوب شده‌اند. درواقع چندرغاز منابعی که به صنعت رفته را نیز به اتلاف کشیده‌ایم.

سیاست پولی، مغلوب سیاست مالی

بهروز هادی زنوز، اقتصاددان

مطالعات انجام‌شده گویای این واقعیت است که نظام بانکداری ایران به دو دلیل در خدمت توسعه صنعتی و اقتصادی نبوده است؛ دلیل نخست این است که تخصیص سرمایه‌گذاری‌ها و به‌تبع آن اعتبارات بانکی در نیمه دوم دهه۸۰ به‌طور عمده به سمت مستغلات و بازرگانی و سایر خدمات حرکت کرده است. درواقع توزیع اعتبارات این گواه را می‌دهد که در خدمت توسعه اقتصادی و صنعتی نیست. دوم، با وجود رشد نقدینگی و ایجاد گرایش‌های تورمی، دسترسی بنگاه‌ها و خانوارها به اعتبارات بانکی محدود بوده که این موضوع موجب کندی رشد اقتصادی یا نبود بهره‌برداری کامل از ظرفیت‌های تولیدی شده است. در این کتاب سعی کردیم بررسی کنیم چرا توزیع اعتبارات به این صورت بوده و تنگنای اعتباری به وجود آمده است. سهم بخش‌های مختلف اقتصادی از مانده تسهیلات بانکی هم نشان می‌دهد بخش‌های «بازرگانی داخلی، خدمات و متفرقه» و «ساختمان و مسکن» سیر صعودی داشته و بخش‌های «کشاورزی» و «صنعت و معدن» روند نزولی داشته است. همچنین ارزیابی‌هایی که مجلس شورای اسلامی از سال ۸۹ تا ۹۱ داشته گواه بر آن است که مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها عموما جزء اولین یا دومین مشکل بنگاه‌ها بوده است، در نتیجه این مشکل به پیش از تحریم‌ها بازمی‌گردد. در این کتاب سعی کردیم رابطه دولت و بودجه با بانک مرکزی را هم نشان دهیم.

یک دولت ضعیف و ناکارآمد را در نظر بگیرید که متکی به درآمدهای نفتی است و می‌خواهد با درآمدهای نفتی خود، هم زیرساخت‌ها را تکمیل کند، هم سرمایه انسانی را گسترش دهد و هم بودجه نظامی را تأمین کند و از طریق یارانه‌ها نیز مردم را از خود راضی کند. این دولت برنامه‌ای را پیش‌روی خود گذاشته که با امکانات مالی او محقق نمی‌شود. این دولت به‌ویژه اینکه در معرض نوسانات ناشی از شوک‌های نفتی، تحریم اقتصادی و جنگ و... است، همیشه هشتش گروی نه است؛ بنابراین چنین دولتی که از سوی مجلس نیز تحت فشار قرار دارد و پروژه‌های گوناگونی روی دستش مانده، مجبور است به هر حشیشی متوسل شود. نخستین جایی که دولت سراغ آن می‌رود، بانک مرکزی است و به استقراض از آن را آغاز می‌کند. دوم، سیستم بانکی است، تبصره‌های تشویقی برای بانک‌ها در نظر می‌گیرد و منابع از بانک‌ها می‌گیرد. سومین دستاویز، حساب ذخیره ارزی است که آقای احمدی‌نژاد آن را در زمان خود به صفر رساند. صندوق توسعه ملی و سازمان تأمین اجتماعی هم در رتبه‌های چهارم و پنجم قرار می‌گیرند. در واقع سازمان تأمین اجتماعی هم از دستبردهای دولت در امان نمی‌ماند. در کنار آن دست‌اندازی دولت به منابع بانک مرکزی موجب می‌شود دارایی‌های بانک مرکزی از دسترسش خارج شود. بانک مرکزی توان اعمال سیاست‌های پولی را ندارد، زیرا به موجب قانون عملیات بانکی بدون ربا، بانک مرکزی نه می‌تواند عملیات بازار باز را انجام دهد و نه تنزیل مجدد و نه دولت اوراق قرضه‌ای منتشر می‌کند که با ریسک تقریبا صفر، کف بهره سیاستی را تعیین کند و بانک مرکزی بتواند از طریق خرید و فروش آن به بازار علامت دهد. به این ترتیب بانک مرکزی از دولت استقلال ندارد و ابزار لازم را هم برای کنترل ترازنامه‌اش ندارد. بنابراین بانک مرکزی از انجام رسالت اصلی خود یعنی کنترل تورم سطح قیمت‌ها عاجز است. به همین دلیل در همه ادوار پس از انقلاب، تورم دورقمی داشته‌ایم. بنابراین سیاست پولی مغلوب سیاست مالی است. بانک مرکزی حتی نمی‌تواند نرخ ارز را کنترل کند، زیرا نرخ ارز تابعی از شوک‌های نفتی است. بنابراین وفور ارز موجب گرانی ارز داخلی و ارزانی ارز خارجی می‌شود. در این شرایط در دهه ۸۰، وقتی درآمدهای نفتی بالا می‌رود، نقدینگی و بودجه دولت افزایش می‌یابد. پس سیاست پولی و مالی انبساطی می‌شود و دولت تصور می‌کند چگونه تورم را کنترل کند. در این شرایط دولت راهی جز اتخاذ سیاست درهای باز در سیاست تجاری و تثبیت نرخ ارز ندارد، درحالی‌که عدد نرخ ارز باید موجب تثبیت تولید شود، اما در این شرایط به لنگر تورم تبدیل می‌شود و به فنری می‌ماند که به‌طور مصنوعی نگه داشته شده و به جای اینکه شناور مدیریت شده باشد، به شناور خزنده تبدیل می‌شود که هرازگاهی افزایش می‌یابد. دولتی که نرخ ارز حقیقی آن کاهش می‌یابد، توان رقابت خود را از دست می‌دهد. در دهه رونق نفتی هم همین‌طور شد و واحدهای تولیدکننده کالاهای قابل‌مبادله از میدان به در رفتند و عده‌ای هم ورشکسته شدند. به همین دلیل از سال ۸۷ رشد صنعت کاهش یافت. در واقع رابطه دولت و بانک مرکزی سیاست پولی، مالی و تجاری را عقیم کرده است.

سیستم بانکداری ایران کاملا ورشکسته است

در رابطه دولت با بانک‌ها هم، یکی از وظایف بانک مرکزی، نظارت بر عملکرد سیستم بانکی است. به گفته یکی از بزرگان، بانکداری خصوصی به‌طور خالص کلمه در دنیا وجود ندارد. به تعبیری بانکداری بدون رگولیشن (نظارت بر فعالیت‌های بازارهای مالی) امکان‌پذیر نیست. در سمت راست ترازنامه بانک‌ها دارایی‌ها را می‌نویسند، در سمت چپ بدهی‌ها. در سمت چپ تعهدات بانک در مقابل سهامداران و باقی سپرده سپرده‌گذاران است. در سمت راست هم وام‌های اعطایی، مستغلات، دارایی‌های غیرمنقول و... است. در این شرایط اگر نظارت نباشد، کفایت سرمایه رعایت نمی‌شود. IMF می‌گوید با توجه به نوسان‌پذیری اقتصاد ایران، به‌طور میانگین باید ۱۵ درصد باشد. بانک مرکزی براساس مقررات بازل، می‌گوید باید هشت درصد باشد. مطالبات غیرجاری به‌جز ضریب امنیت، ۵۸ هزار میلیارد تومان است که از مجموع سرمایه بانک‌ها بیشتر است.

ادامه در صفحه ۶

بورس

افت بازار از میانه راه

علی نیکوگفتار
تحلیلگر بازارهای مالی

● روز گذشته شاخص کل بازار بورس با عقب‌نشینی بیش از ۸۰واحدی در عدد ۷۳هزارو ۷۳۶ واحد ایستاد و شاخص کل هم‌وزن نیز ۵۹ واحد افت کرد تا نشان دهد علاوه بر بزرگان بازار، کلیت بازار نیز روز خوبی را سپری نکرده است. ارزش کل معاملات نیز بالغ بر سه‌هزارو ۹۹۶ میلیارد ریال بود که حدود سه‌هزارو ۲۰۲ میلیارد ریال آن سهم بازار اصلی بورس بود. دیروز باوجود اینکه نمادهای پتروشیمی فارس، سرمایه‌گذاری غدیر و بانک ملت دست به دست هم دادند تا با جابه‌جایی بلوک‌های هدفمند از شاخص حمایت کنند؛ ولی تأثیر منفی نمادهای فولاد خوزستان، سایپا و بسیاری از نمادهای کوچک و بزرگ دیگر باعث شد در نهایت رنگ شاخص‌ها قرمز باشد. اوضاع بازار کم‌رمق سه‌شنبه با منفی‌شدن لیدر خودرویی‌ها در میانه بازار بدتر هم شد، به‌طوری‌که با صف فروش خساپا که به ۹۰ میلیون هم رسید، باعث شد تا دیگر نمادهای گروه خودرو و به‌تبع‌آن در گروه‌های دیگر نیز افزایش عرضه و افت قیمت‌ها رقم بخورد. متأسفانه بازدهی منفی بازار از ابتدای سال، سهامداران را آزار داده و باعث بی‌انگیزگی و رخوت در بازار شده است. می‌توان گفت رکود ۳۰ماهه بازار همچنان ادامه دارد و برای تغییر مسیر نیاز به عوامل بنیادی و گشایش‌های کلی اقتصادی است. اگر واقع‌بین باشیم، انتظار برای رفع یک‌شبه محدودیت‌ها و بازگشت به شرایط قبل از تحریم در کوتاه‌مدت و بیش‌واکنشی بازار در ماه‌های پایانی سال گذشته چندان درست نبود؛ همان‌طور که اثر یکباره سیاست‌های پولی و مالی دولت که به‌نوعی اعمال برخی اصلاحات است، نیز به‌تدریج خواهد بود. طرح نجات بازار پول در قالب فاز نخست برنامه جامع اصلاح نظام بانکی قرار است با تقویت نقش نظارتی و سیاست‌گذاری پولی بانک مرکزی، در کنترل تورم و بازگرداندن سلامت بانکی در راستای حفظ ثبات پولی و مالی کشور مؤثر باشد. توجه ویژه به بازار بدهی به عنوان ابزاری مؤثر برای رفع تنگناهای اعتباری و همچنین رفع انجماد بخش مهمی از منابع که بدهی‌های دولتی است، می‌تواند در کنار برنامه افزایش سرمایه بانک‌ها، به نظام‌مندشدن بازار پول کمک شایانی کند. البته این طرح نیز مانند هر برنامه دیگری در اقتصاد، برای رسیدن به اهداف و مؤثربودن، نیاز به عظم جدی و همکاری دستگاه‌های مختلف دارد. پیشرفت هرچه بیشتر اصلاحات اقتصادی در کنار گشایش‌های سیاسی و بهبود اقتصاد سیاسی کشور می‌تواند در میان‌مدت به رشد بازار سرمایه و بهبود جایگاه این بازار در اقتصاد ملی منجر شود.

عنوان شاخص	مقدار	تغییر
کل	۷۳۷۳۶	-۸۰،۶۸
شاخص قیمت	۲۶۶۴۲	-۵۹،۶۰
شاخص کل (هم‌وزن)	۱۳۶۲۵،۱	-۵۹،۱۰
شاخص قیمت (هم‌وزن)	۱۱۰۱۵	-۵۰،۰۰
آزاد شناور	۸۲۳۳۷،۵	-۱۸۴،۰۲
۵۰ شرکت بزرگ	۲۹۱۹،۶	-۰،۴۰

ارز و طلا

پیش‌بینی کاهش ارزش دلار

● **شرق:** دیروز بازار تهران تحت‌تأثیر نوسان قیمت طلا در بازارهای جهانی کاهش پیدا کرد. دیروز در بازار تهران قیمت هر سکه تمام، هشت هزار تومان ریخت اما سایر سکه‌ها نسبت به آخر وقت بازار در روز دوشنبه تغییری نداشتند. مؤسسه تحقیقاتی سیتی در تازه‌ترین گزارش خود اعلام کرده قیمت جهانی طلا در سه‌ماهه سوم امسال به هزارو ۳۲۵ دلار در هر اونس خواهد رسید. این رقم در گزارش قبلی مؤسسه سیتی به‌ترتیب هزارو ۳۰۰ دلار و هزارو ۲۵۰ دلار پیش‌بینی شده بود. در بخش دیگری از این گزارش آمده: تقاضای فیزیکی طلا در بازارهای آسیایی در سه‌ماهه نخست امسال ضعیف بوده ولی به نظر می‌رسد تقاضای آسیا در ماه‌های آینده افزایش خواهد یافت. به نظر می‌رسد در شش‌ماهه دوم امسال روند نزولی ارزش دلار آمریکا و افزایش تقاضای فیزیکی در آسیا تأثیر زیادی بر افزایش قیمت طلا خواهد داشت. در بازار ارز هم همه‌چیز آرام بود به‌جز پوند که بعد از برگزیت دچار نوسان شدید شده است. در چندروز گذشته معمولا این ارز نزولی بوده اما دیروز در بازار تهران تقویت قابل‌ملاحظه‌ای پیدا کرد.

ارز	قیمت (تومان)	تغییر
دلار آمریکا	۳۵۰۸	-۸
یورو	۳۹۰۲	-
پوند	۴۶۵۰	+۳۷
درهم	۹۵۹	-

طلا و سکه	قیمت	تغییر
طرح جدید	۱،۱۰۸،۰۰۰	-۸۰۰۰
طرح قدیم	۱،۱۰۷،۰۰۰	-۸۰۰۰
نیم	۵۵۷،۰۰۰	-
ربع	۲۹۰،۰۰۰	-
گرمی	۱۸۸،۰۰۰	-
گرم ۱۸ عیار	۱۱۳،۰۰۰	-۹۰۰
اونس (دلار)	۱۳۴۳.۶	-۴۵،۱